

Αιτιολογική Έκθεση

στο σχέδιο νόμου « Κύρωση της Σύμβασης για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών»

Με το παρόν σχέδιο νόμου προτείνεται η νομοθετική κύρωση της Διεθνούς Συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών, που συνήφθη στη Χάγη την 19^η Οκτωβρίου 1996.

Η προστασία του παιδιού εν κινδύνω αποτελούσε πάντα βασική μέριμνα της Συνδιασκέψεως της Χάγης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, όπως αναφέρεται και στη συνταχθείσα από τον Καθηγητή *Paul Lagarde* εισηγητική έκθεση της προκειμένης Συμβάσεως. Ήδη από το 1902 αλλά κυρίως μετά το τέλος του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου συνήφθησαν στο πλαίσιο της Συνδιασκέψεως Συμβάσεις αναφορικά με διάφορα ζητήματα προστασίας των παιδιών. Μεταξύ αυτών ήταν και η Σύμβαση της 5^{ης} Οκτωβρίου 1961 για τη δικαιοδοσία των Αρχών και το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα προστασίας των ανηλίκων. Η θέση σε ισχύ, το 1996, σε 187 κράτη, της Συμβάσεως του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, της 20^{ης} Νοεμβρίου 1989 κατέστησε αναγκαία την αναθεώρηση πολλών εθνικών νομοθεσιών καθώς και Διεθνών Συμβάσεων, μεταξύ των οποίων της ανωτέρω Συμβάσεως της Χάγης του 1961, η οποία το 1996 είχε τεθεί σε ισχύ μόνο σε 11 κράτη, κατά βάση της Δυτικής ηπειρωτικής Ευρώπης, εξαιρουμένων της Πολωνίας και της Τουρκίας. Παρά τον γεωγραφικό περιορισμό της ισχύος της, η Σύμβαση αυτή είχε ήδη δημιουργήσει πλούσια νομολογία στα συμβαλλόμενα κράτη, απόδειξη αφενός της χρησιμότητάς της αφετέρου των προβλημάτων ερμηνείας και εφαρμογής της.

Ειδικότερα ορίζονται τα εξής:

Ο τίτλος «Σύμβαση για τη Διεθνή Δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών» συμπεριλαμβάνει τους τίτλους των τεσσάρων βασικών κεφαλαίων της Συμβάσεως.

Το **Κεφάλαιο I** τιτλοφορείται «Πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως» και περιλαμβάνει τα άρθρα 1 έως και 4.

Το **άρθρο 1** αναφέρεται στα αντικείμενα της Συμβάσεως.

Η παράγραφος 1 παραθέτει ένα είδος καταλόγου περιεχομένων. Στο εδάφιο α ορίζεται πως η Σύμβαση καθορίζει το κράτος του οποίου οι Αρχές έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων αναφορικά με την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού. Οι Αρχές, που μπορεί να είναι δικαστικές ή διοικητικές, ορίζονται από το ίδιο το κράτος.

Τα εδάφια β και γ προαναγγέλλουν τις διατάξεις του Κεφαλαίου III για το εφαρμοστέο δίκαιο.

Τα εδάφια δ και ε προαναγγέλλουν τα κεφάλαια IV (αναγνώριση και εκτέλεση) και V (συνεργασία) της Συμβάσεως.

Η παράγραφος 2 ορίζει το περιεχόμενο του όρου «γονική ευθύνη».

Το **άρθρο 2** προσδιορίζει τα παιδιά στα οποία αναφέρεται η Σύμβαση. Απέφυγαν οι συντάκτες να αναφερθούν σε «ανηλίκους», διότι στην περίπτωση αυτή θα απαιτούνταν ειδικός κανόνας σύγκρουσης δικαίων προκειμένου να προσδιορισθεί ποιο δίκαιο θα ήταν εφαρμοστέο στον καθορισμό του όρου αυτού. Έτσι, επελέγη η διατήρηση του όρου «παιδιά» και ορίζεται πως «η Σύμβαση εφαρμόζεται στα παιδιά από τη στιγμή της γεννήσεώς τους έως ότου φθάσουν στην ηλικία των 18 ετών».

Το **άρθρο 3** απαριθμεί τα μέτρα προστασίας τα οποία μπορούν να ληφθούν στο πλαίσιο της Συμβάσεως. Η απαρίθμηση αυτή είναι ενδεικτική («...δύνανται κυρίως να αφορούν...»), καλύπτει παρ'όλ'αυτά ευρύτατο φάσμα τέτοιων μέτρων.

Το **άρθρο 4** αναφέρεται στα ζητήματα που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως. Η απαρίθμηση των ζητημάτων αυτών είναι εξαντλητική.

Το **Κεφάλαιο II** τιτλοφορείται «Διεθνή Δικαιοδοσία» και περιλαμβάνει τα άρθρα 5 έως και 14.

Το **άρθρο 5** ορίζει ότι διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων για την προστασία του προσώπου του παιδιού και της περιουσίας του έχουν οι Αρχές, δικαστικές και διοικητικές, του Συμβαλλόμενου Κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού (παράγραφος 1). Σε περίπτωση μεταφοράς της συνήθους διαμονής σε άλλο Συμβαλλόμενο Κράτος, διεθνή δικαιοδοσία έχουν οι Αρχές της νέας συνήθους διαμονής, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 7 (παράγραφος 2). Δεν περιλαμβάνεται στο άρθρο 5 ορισμός της συνήθους διαμονής.

Το άρθρο 5 είναι εφαρμοστέο εφόσον το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε Συμβαλλόμενο Κράτος. Στην αντίθετη περίπτωση, οι Αρχές των Συμβαλλομένων Κρατών μπορεί να έχουν διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τη Σύμβαση αλλά με βάση άλλες διατάξεις (άρθρα 11 και 12). Δεν αποκλείεται επίσης να καθιρρύεται διεθνής δικαιοδοσία αυτών με βάση τους κανόνες δικονομικού διεθνούς δικαίου του κράτους στο οποίο ανήκουν.

Η μεταφορά της συνήθους διαμονής αποστερεί τις Αρχές της προηγούμενης συνήθους διαμονής, της διεθνούς δικαιοδοσίας λήψεως μέτρων προστασίας του παιδιού.

Το **άρθρο 6** αναφέρεται στα παιδιά-πρόσφυγες, στα παιδιά τα οποία λόγω ταραχών στην πατρίδα τους έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος και στα παιδιά των οποίων η συνήθης διαμονή δεν μπορεί να προσδιορισθεί. Στις περιπτώσεις αυτές, διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας παιδιού αυτών των κατηγοριών είναι οι Αρχές του Συμβαλλόμενου Κράτους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το παιδί.

Το **άρθρο 7** αναφέρεται στην περίπτωση παρανόμου μετακινήσεως ή κατακρατήσεως του παιδιού και ορίζει πως οι Αρχές του Συμβαλλομένου Κράτους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από τη μετακίνηση ή την κατακράτησή του, διατηρούν τη διεθνή δικαιοδοσία τους, μέχρις ότου το παιδί αποκτήσει συνήθη διαμονή σε άλλο Κράτος και πληρωθούν ορισμένες προϋποθέσεις, εναλλακτικά («...ή...ή...»).

Στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού προσδιορίζεται το πότε η μετακίνηση ή κατακράτηση παιδιού θεωρείται παράνομη.

Στην παράγραφο 3 ορίζεται πως, για όσο διάστημα οι Αρχές που μνημονεύονται στην πρώτη παράγραφο διατηρούν τη διεθνή δικαιοδοσία τους, δηλαδή για το διάστημα μέχρι την πλήρωση των οριζόμενων από την πρώτη παράγραφο προϋποθέσεων, οι Αρχές του Συμβαλλόμενου Κράτους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται μπορούν να λάβουν τα επείγοντα μέτρα που είναι απαραίτητα για την προστασία του παιδιού σύμφωνα με το άρθρο 11 της Συμβάσεως.

Τα **άρθρα 8 & 9** εισάγουν μηχανισμό αντίστροφο του κανόνα του *forum non conveniens*, σε περιπτώσεις που κρίνεται ότι το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού θα εξασφαλισθεί καλύτερα από Αρχές κράτους άλλου από εκείνο της συνήθους διαμονής του.

Το **άρθρο 8** ορίζει στην παράγραφο 1, πως κατ'εξαιρέση μπορεί η Αρχή του Συμβαλλόμενου Κράτους που έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6, εφόσον κρίνει ότι η Αρχή άλλου Συμβαλλόμενου Κράτους θα μπορούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση να εκτιμήσει καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, είτε να ζητήσει απευθείας από την άλλη Αρχή, με τη συνδρομή της Κεντρικής Αρχής του κράτους εκείνου, να αποδεχθεί τη διεθνή δικαιοδοσία προς λήψη των αναγκαίων μέτρων προστασίας, είτε να αναβάλει την κρίση της υποθέσεως και να καλέσει τα μέρη να υποβάλουν σχετικό αίτημα ενώπιον της Αρχής του άλλου Κράτους. Οι δύο δυνατότητες είναι σε ισοδύναμη βάση και δεν γίνεται καμία διάκριση αναλόγως του αν οι έχουσες διεθνή δικαιοδοσία Αρχές είναι δικαστικές ή διοικητικές.

Στην παράγραφο 2 απαριθμούνται τα Συμβαλλόμενα Κράτη των οποίων οι Αρχές μπορούν να επιληφθούν του αιτήματος της προηγούμενης παραγράφου. Είναι αυτά: το Κράτος την ιθαγένεια του οποίου έχει το παιδί, το Κράτος στο οποίο ευρίσκονται περιουσιακά στοιχεία του παιδιού, το Κράτος του οποίου Αρχές έχουν επιληφθεί αγωγής διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού των γονέων του παιδιού ή ακυρώσεως του γάμου τους και, τέλος, το Κράτος με το οποίο έχει το παιδί στενό δεσμό.

Εφόσον, εκτιμώντας το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, αποδεχθεί τη διεθνή δικαιοδοσία της η επιλαμβανομένη του ανωτέρω αιτήματος Αρχή, η «μεταβίβαση» αυτή διεθνούς δικαιοδοσίας γίνεται για τη συγκεκριμένη υπόθεση και δεν θεωρείται οριστική.

Το **άρθρο 9** αναφέρεται στην αντίστροφη περίπτωση, όταν δηλαδή το αίτημα «μεταβίβασης» διεθνούς δικαιοδοσίας προέρχεται από ένα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 παρ. 2 Συμβαλλόμενα Κράτη. Μπορούν οι Αρχές αυτών των Συμβαλλόμενων Κρατών, είτε να ζητήσουν από την αρμόδια Αρχή του Συμβαλλόμενου Κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού να τους επιτρέψει να ασκήσουν διεθνή δικαιοδοσία προς λήψη απαραίτητων προστατευτικών μέτρων, είτε να καλέσουν τα μέρη να υποβάλουν σχετικό αίτημα ενώπιον των Αρχών του Συμβαλλόμενου Κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού. Δεν αναφέρει το άρθρο αυτό δυνατότητα υποβολής αιτήματος σε Αρχή Συμβαλλόμενου Κράτους στο οποίο ευρίσκεται το παιδί, σύμφωνα με το άρθρο 6. Θα πρέπει να γίνει δεκτό όμως ότι περιλαμβάνεται και αυτή η περίπτωση – όπως υποστηρίζεται και στην Έκθεση *Lagarde*.

Το **άρθρο 10** ορίζει ότι συντρέχουσα διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας του παιδιού, μπορεί να έχουν, με την επιφύλαξη των άρθρων 5 έως 9, οι Αρχές Συμβαλλόμενου Κράτους ενώπιον των οποίων εκδικάζεται αγωγή διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού ή ακυρώσεως του γάμου των γονέων παιδιού που έχει τη

συνήθη διαμονή του σε άλλο Συμβαλλόμενο Κράτος. Ο λόγος θέσπισης αυτής της ρύθμισης ήταν η θέσπιση ανάλογης ρύθμισης στον ισχύοντα μεταξύ των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως Κανονισμό Βρυξέλλες II.

Η συντρέχουσα αυτή διεθνής δικαιοδοσία, σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1, εγκαθιδρύεται εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις:

α. αν κατά την έναρξη της διαδικασίας ένας από τους γονείς έχει τη συνήθη διαμονή του στο Κράτος αυτό και ένας από τους δύο γονείς έχει τη γονική ευθύνη του παιδιού, και

β. αν η διεθνής δικαιοδοσία των Αρχών αυτών προς λήψη προστατευτικών του παιδιού μέτρων έχει γίνει αποδεκτή από τους γονείς, καθώς και από κάθε άλλο πρόσωπο που έχει τη γονική ευθύνη του παιδιού και αν η δικαιοδοσία αυτή συνάδει προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

Η συντρέχουσα αυτή διεθνής δικαιοδοσία παύει τη στιγμή που η απόφαση η οποία δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακυρώσεως του γάμου γίνει οριστική ή η διαδικασία τερματισθεί από άλλη αιτία (παράγραφος 2).

Το γεγονός ότι προβλέπονται στη Σύμβαση συντρέχουσες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί να δημιουργήσει ζητήματα διεθνούς εκκρεμοδικίας. Τα ζητήματα αυτά αντιμετωπίζονται από το άρθρο 13 της Συμβάσεως.

Τα **άρθρα 11 & 12** αναφέρονται στη συντρέχουσα διεθνή δικαιοδοσία των Αρχών του Συμβαλλόμενου Κράτους στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται το παιδί ή περιουσιακά του στοιχεία. Το πεδίο εφαρμογής των δύο αυτών άρθρων είναι ευρύτερο από εκείνο των άρθρων 5 έως 10, δεδομένου ότι αφορά και στα παιδιά που έχουν συνήθη διαμονή σε μη Συμβαλλόμενο Κράτος.

Το **άρθρο 11** εγκαθιδρύει διεθνή δικαιοδοσία των Αρχών Συμβαλλομένου Κράτους στο οποίο βρίσκεται το παιδί ή περιουσιακά του στοιχεία, σε επείγουσες περιπτώσεις. Δεν ορίζεται στη Σύμβαση η έννοια του επείγοντος, επειδή όμως επιτρέπει απόκλιση από τον συνήθη κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας, θα πρέπει να ερμηνεύεται μάλλον στενά.

Τα μέτρα που λαμβάνονται με βάση τους όρους αυτούς, παύουν να ισχύουν εφόσον οι σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10 αρμόδιες Αρχές λάβουν τα απαιτούμενα από την περίπτωση μέτρα (παράγραφος 2).

Η παράγραφος 3 αφορά σε επείγουσες περιπτώσεις προστασίας παιδιού του οποίου η συνήθης διαμονή είναι σε μη Συμβαλλόμενο Κράτος. Τα μέτρα που λαμβάνονται από Αρχές Συμβαλλόμενου Κράτους, σύμφωνα με τους όρους εφαρμογής της παραγράφου 1, παύουν να ισχύουν σε κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος από τη στιγμή που ληφθούν ανάλογα απαιτούμενα μέτρα από τις Αρχές άλλου Κράτους και τα μέτρα αυτά αναγνωρισθούν από το εν λόγω Συμβαλλόμενο Κράτος.

Το **άρθρο 12** εγκαθιδρύει συντρέχουσα διεθνής δικαιοδοσία των Αρχών του Συμβαλλομένου Κράτους στο οποίο βρίσκεται το παιδί ή περιουσιακά του στοιχεία, ανεξαρτήτως επείγοντος. Προβλέπονται περιορισμοί και είναι αυτοί: α) ότι δεν πρόκειται για περίπτωση παράνομης μετακινήσεως ή κατακρατήσεως του παιδιού, β) ότι τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν έχουν περιορισμένη εδαφική ισχύ στο Κράτος αυτή και γ) ότι τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να αντίκεινται σε μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί από τις αρμόδιες κατά τα άρθρα 5 έως 10 Αρχές (παράγραφος 1).

Και τα μέτρα αυτά παύουν να ισχύουν από τη στιγμή που οι αρμόδιες κατά τα άρθρα 5 έως 10 Αρχές αποφανθούν σχετικά με τα μέτρα που απαιτεί η περίπτωση (παράγραφος 2).

Επίσης, αναφορικά με παιδί του οποίου η συνήθης διαμονή είναι σε μη Συμβαλλόμενο Κράτος, παύουν να ισχύουν τα ανωτέρω ληφθέντα μέτρα στο Συμβαλλόμενο Κράτος στο οποίο ελήφθησαν, από τη στιγμή που θα αναγνωρισθούν σε αυτό μέτρα που ελήφθησαν από τις Αρχές άλλου [μη Συμβαλλομένου] Κράτους (παράγραφος 3).

Το **άρθρο 13** επιλύει ζητήματα συντρεχουσών δικαιοδοσιών. Ο κανόνας διατυπώνεται με όρους αντίστοιχους αυτών που χρησιμοποιούνται σε περιπτώσεις [διεθνούς] εκκρεμοδικίας.

Ορίζεται λοιπόν, πως οι Αρχές Συμβαλλομένου Κράτους οι οποίες έχουν διεθνή δικαιοδοσία λήψεως προστατευτικών μέτρων του παιδιού ή της περιουσίας του, σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10, οφείλουν να απόσχουν από την άσκηση της δικαιοδοσίας τους αν, κατά την έναρξη της διαδικασίας έχουν ζητηθεί αντίστοιχα μέτρα από τις Αρχές άλλου Συμβαλλομένου Κράτους που κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως είχαν διεθνή δικαιοδοσία και οι οποίες δεν έχουν ακόμα αποφανθεί σχετικά (παράγραφος 1).

Δεν εφαρμόζονται τα ανωτέρω αν οι Αρχές, ενώπιον των οποίων είχε αρχικά υποβληθεί το αίτημα λήψεως προστατευτικών μέτρων, είχαν αποποιηθεί τη δικαιοδοσία τους.

Το **άρθρο 14** καθορίζει τους όρους διατηρήσεως των ληφθέντων με βάση τα άρθρα 5 έως 10 μέτρων σε ισχύ, σε περίπτωση μεταβολής των συνθηκών.

Παραμένουν λοιπόν τα μέτρα αυτά σε ισχύ, σύμφωνα με τους όρους τους, ακόμα και αν λόγω μεταβολής συνθηκών εξαλειφθεί η βάση διεθνούς δικαιοδοσίας των Αρχών που τα είχαν διατάξει, για όσο διάστημα οι αρμόδιες με βάση τη Σύμβαση Αρχές δεν τροποποιούν, δεν αντικαθιστούν ή δεν αίρουν τα μέτρα αυτά.

Οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας του Κεφαλαίου II αποτελούν ένα πλήρες και κλειστό σύστημα το οποίο εφαρμόζεται ως ένα ενιαίο όλον στα Συμβαλλόμενα Κράτη όταν το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε ένα από αυτά.

Το **Κεφάλαιο III** τιτλοφορείται «Εφαρμοστέο δίκαιο» και περιλαμβάνει τα άρθρα 15 έως και 22.

Το **άρθρο 15** αναφέρεται στο εφαρμοστέο στα προστατευτικά μέτρα δίκαιο. Ορίζεται κατ' αρχήν ότι οι Αρχές των Συμβαλλομένων Κρατών, κατά την άσκηση της διεθνούς δικαιοδοσίας τους, εφαρμόζουν το δικό τους [εσωτερικό] δίκαιο (παράγραφος 1). Η εφαρμογή αυτή του εσωτερικού δικαίου είναι γενική και ισχύει οποιαδήποτε και αν είναι η βάση διεθνούς δικαιοδοσίας των Αρχών που επιλαμβάνονται.

Στην παράγραφο 2 του άρθρου προβλέπεται ρήτρα εξαιρέσεως από τον γενικό κανόνα και ορίζεται ότι, εφόσον το απαιτεί η προστασία του παιδιού ή της περιουσίας του, μπορεί να εφαρμόζεται ή να λαμβάνεται υπόψη το δίκαιο ενός άλλου κράτους με το οποίο η υπόθεση συνδέεται στενά. Η ρήτρα αυτή δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται με υπερβολική ευκολία.

Η μεταφορά της συνήθους διαμονής του παιδιού, η οποία θα συνεπάγεται αλλαγή των Αρχών που θα έχουν πλέον διεθνή δικαιοδοσία προς λήψη προστατευτικών μέτρων (άρθρο 5 παρ. 2), αλλά και η οποία διατηρεί τα μέτρα τα οποία έχουν ήδη ληφθεί (άρθρο 14), επηρεάζει τους όρους εφαρμογής των μέτρων

αυτών, οι οποίοι όροι θα διέπονται πλέον από το δίκαιο του Συμβαλλομένου Κράτους στο οποίο μεταφέρθηκε η συνήθης διαμονή του παιδιού (παράγραφος 3).

Τα **άρθρα 16-18** αναφέρονται στην εκ του νόμου γονική ευθύνη.

Το **άρθρο 16** ορίζει στην παράγραφο 1 ότι η εκ του νόμου απονομή ή παύση της γονικής ευθύνης διέπεται από το δίκαιο του Κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού. Το δίκαιο αυτό μπορεί να είναι δίκαιο Συμβαλλομένου ή μη Συμβαλλομένου Κράτους.

Στην παράγραφο 2 επεκτείνεται η εφαρμογή του δικαίου αυτού και στις περιπτώσεις που η γονική ευθύνη απονέμεται ή παύει με σύμβαση (π.χ. μεταξύ των γονέων αναφορικά με την επιμέλεια του παιδιού) ή μονομερή πράξη (π.χ. διαθήκη ή έκφραση τελευταίας βουλήσεως). Εφαρμοστέο σε αυτές τις περιπτώσεις είναι το δίκαιο του Κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος της συμβάσεως ή μονομερούς δικαιοπραξίας.

Σε περίπτωση μεταβολής της συνήθους διαμονής του παιδιού, η μεν γονική ευθύνη που υπάρχει σύμφωνα με το δίκαιο της αρχικής συνήθους διαμονής διατηρείται και μετά τη μεταφορά αυτής (παράγραφος 3), η δε εκ του νόμου απονομή της γονικής ευθύνης σε πρόσωπο που δεν την έχει ήδη, διέπεται από το δίκαιο του Κράτους της νέας συνήθους διαμονής (παράγραφος 4).

Το **άρθρο 17** ορίζει ότι η άσκηση της γονικής ευθύνης διέπεται από το δίκαιο του Κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού, σε περίπτωση δε μεταβολής αυτής, από το δίκαιο του Κράτους της νέας συνήθους διαμονής αυτού.

Το **άρθρο 18** ορίζει ότι η γονική ευθύνη που προβλέπεται από το άρθρο 16 μπορεί να αφαιρεθεί ή να τροποποιηθούν οι όροι ασκήσεώς της, με μέτρα που θα λαμβάνονται κατ'εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής.

Αυτό σημαίνει πως η ύπαρξη εκ του νόμου γονικής ευθύνης δεν μπορεί να αποτελεί εμπόδιο στη λήψη μέτρων που κρίνονται απαραίτητα εκ του νόμου.

Το **άρθρο 19** αφορά στην προστασία των τρίτων.

Το **άρθρο 20** διατυπώνει τον οικουμενικό χαρακτήρα των κανόνων συγκρούσεως της Συμβάσεως. Ορίζει ότι οι διατάξεις του Κεφαλαίου III εφαρμόζονται ακόμα και αν το δίκαιο που ορίζουν ως εφαρμοστέο είναι δίκαιο μη Συμβαλλομένου Κράτους. Είναι ένα άρθρο σύνηθες πλέον για τις Συμβάσεις της Χάγης συγκρούσεως δικαίων.

Το **άρθρο 21**, στην πρώτη παράγραφο, θέτει την αρχή ότι αποκλείεται η αναπαραπομπή (*renvoi*). Και αυτή η διάταξη είναι συνήθης για τις Συμβάσεις της Χάγης συγκρούσεως δικαίων.

Η παράγραφος 2, στο πρώτο εδάφιο, εισάγει εξαίρεση από τον αποκλεισμό της *renvoi* στην υποθετική περίπτωση που – όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση της Συμβάσεως - ο αποκλεισμός αυτός θα μπορούσε να πλήξει, χωρίς ιδιαίτερο όφελος, την αρμονία που ενδεχομένως έχει επιτευχθεί μεταξύ μη Συμβαλλομένων Κρατών τα οποία συνδέονται με τη συγκεκριμένη κατάσταση. Ορίζει λοιπόν πως αν το εφαρμοστέο με βάση το άρθρο 16 δίκαιο είναι δίκαιο μη Συμβαλλομένου Κράτους και αν οι κανόνες συγκρούσεως αυτού του Κράτους ορίζουν ως εφαρμοστέο το δίκαιο ενός άλλου μη Συμβαλλομένου Κράτους που θα εφαρμόζε το δικό του δίκαιο, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο αυτού του άλλου Κράτους.

Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 επαναφέρει τον κανόνα του αποκλεισμού της *renvoi* και ορίζει ότι αν το δίκαιο αυτού του άλλου μη Συμβαλλομένου Κράτους δεν δέχεται να εφαρμοσθεί, τότε εφαρμοστέο είναι εκείνο που ορίζεται από το άρθρο 16.

Το **άρθρο 22** ορίζει ότι αποκλείεται η εφαρμογή του οριζόμενου ως εφαρμοστέου δικαίου μόνον αν αυτή είναι προδήλως αντίθετη προς τη δημόσια τάξη. Για την κρίση αυτή θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

Το **Κεφάλαιο IV** τιτλοφορείται «Αναγνώριση και εκτέλεση» και περιλαμβάνει τα άρθρα 23 έως και 29.

Το **άρθρο 23** αναφέρεται στην αναγνώριση και στους λόγους αρνήσεως αναγνώρισεως σε Συμβαλλόμενο Κράτος μέτρων ληφθέντων σε άλλο Συμβαλλόμενο Κράτος. Τα μέτρα αυτά, όπως ορίζεται στην παράγραφο 1, αναγνωρίζονται αυτοδίκαια, χωρίς άλλη διαδικασία. Για παράδειγμα, όπως αναφέρεται και στην έκθεση *Lagarde*, σε περίπτωση δίκης, ο διάδικος κατά του οποίου γίνεται επίκληση του μέτρου είναι αυτός που θα πρέπει να προβάλει έναν από τους αναφερόμενους στην παράγραφο 2 λόγους για μη αναγνώριση του μέτρου.

Η παράγραφος 2 του άρθρου απαριθμεί εξαντλητικά τους λόγους για τους οποίους «δύνανται» (και δεν επιβάλλεται) να αποκλεισθεί η αναγνώριση.

Οι λόγοι αυτοί είναι:

α) αν το μέτρο έχει ληφθεί από Αρχή της οποίας η διεθνής δικαιοδοσία δεν βασίστηκε στη Σύμβαση της Χάγης. Σε αυτή την περίπτωση δεν αποκλείεται η αναγνώριση του μέτρου με βάση άλλους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας του κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση, όμως το ζήτημα αυτό εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής της Συμβάσεως.

β) αν κατά τη δικαστική ή διοικητική διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας ελήφθη το μέτρο, δεν δόθηκε η δυνατότητα να ακουσθεί το παιδί, κατά παράβαση των θεμελιωδών δικονομικών αρχών του Κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση. Πρόκειται για ειδική έκφανση δικονομικής δημοσίας τάξεως. Δεν έχει εφαρμογή ο λόγος αυτός σε περιπτώσεις κατεπείγοντος, κατά τις οποίες οι δικονομικές προϋποθέσεις θα πρέπει να είναι ελαστικότερες.

γ) αν το μέτρο αυτό ελήφθη χωρίς να ακουσθεί το πρόσωπο που ισχυρίζεται ότι το μέτρο αυτό θίγει τη γονική του ευθύνη. Προκειμένου να εξετασθεί το αν πρέπει να αποκλεισθεί η αναγνώριση του μέτρου αυτού θα πρέπει το ανωτέρω πρόσωπο να υποβάλει σχετική αίτηση. Πρόκειται επίσης για ειδική έκφανση της δικονομικής δημοσίας τάξεως. Και εδώ εξαιρούνται οι περιπτώσεις κατεπείγοντος.

δ) αν η αναγνώριση είναι προδήλως αντίθετη προς τη δημόσια τάξη του Κράτους στο οποίο ζητείται. Κατά τη σχετική κρίση θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

ε) αν το μέτρο είναι ασυμβίβαστο προς μέτρο που ελήφθη μεταγενέστερα στο μη Συμβαλλόμενο Κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού, εφόσον αυτό το τελευταίο πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την αναγνώρισή τους στο Κράτος στο οποίο ζητείται αυτή.

στ) αν δεν τηρήθηκε η υποχρεωτική διαδικασία διαβουλεύσεως του άρθρου

33.

Το **άρθρο 24** εισάγει μια προληπτική διαδικασία αναγνώρισεως ή μη αναγνώρισεως του μέτρου, δεδομένου ότι ενδέχεται η επίκληση του μέτρου ή των λόγων μη αναγνώρισεως του να γίνει αργά και στο μεσοδιάστημα να υφίστανται αμφιβολίες όσον αφορά στους λόγους αυτούς μη αναγνώρισεως. Ορίζει, λοιπόν, ότι κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο μπορεί, με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 του άρθρου 23, να ζητήσει από τις αρμόδιες Αρχές Συμβαλλομένου Κράτους να αποφασίσουν για την αναγνώριση ή μη ενός μέτρου ληφθέντος σε άλλο Συμβαλλόμενο Κράτος. Η ακολουθητέα διαδικασία είναι αυτή που προβλέπεται από το δίκαιο του Κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση.

Το **άρθρο 25** ορίζει ότι η Αρχή του Κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση δεσμεύεται από τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών, στις οποίες η Αρχή του Κράτους που έλαβε το μέτρο θεμελίωσε τη διεθνή δικαιοδοσία της. Πρόκειται για κανόνα που απαντάται και σε άλλες διεθνείς συμβάσεις.

Το **άρθρο 26** αναφέρεται στην κήρυξη εκτελεστότητας ή στην καταχώριση σε Συμβαλλόμενο Κράτος μέτρων ληφθέντων σε άλλο Συμβαλλόμενο Κράτος. Απαιτείται σχετικά αίτηση ενδιαφερομένου μέρους και ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται από το δίκαιο του Κράτους στο οποίο πρέπει να εκτελεστούν ή να καταχωρηθούν τα μέτρα (παράγραφος 1).

Στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι το κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος θα εφαρμόζει απλή και ταχεία διαδικασία, είναι ελεύθερο όμως να καθορίσει το ίδιο ποια θα είναι αυτή.

Η κήρυξη εκτελεστότητας ή η καταχώριση μπορούν να μη γίνουν δεκτές μόνο για λόγο από αυτούς που προβλέπονται στο άρθρο 23 παρ. 2 (παράγραφος 3).

Το **άρθρο 27** αποκλείει την αναθεώρηση επί της ουσίας του ληφθέντος μέτρου από την Αρχή του Κράτους εκτελέσεως. Πρόκειται για σταθερό κανόνα των Διεθνών Συμβάσεων αναγνώρισεως και εκτελέσεως αποφάσεων.

Το **άρθρο 28** ορίζει πως τα μέτρα που ελήφθησαν από ένα Συμβαλλόμενο Κράτος και κηρύχθηκαν εκτελεστά ή καταχωρήθηκαν προς εκτέλεση σε άλλο Συμβαλλόμενο Κράτος, εκτελούνται στο τελευταίο αυτό Κράτος σύμφωνα με το δικό του δίκαιο εκτελέσεως. Θα πρέπει δε να λαμβάνεται υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

Το **Κεφάλαιο V** τιτλοφορείται «Συνεργασία» και περιλαμβάνει τα άρθρα 29 έως και 39.

Αποφασίσθηκε ο καθορισμός σε κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μιας Κεντρικής Αρχής, στην οποία όμως δεν επιβάλλεται κατ'αρχήν υποχρέωση λήψεως πρωτοβουλίας, ούτε υποχρέωση παροχής πληροφοριών ή συντονισμού εκ των προτέρων της λήψεως μέτρων (άρθρα 29 έως 32), εκτός μιας περιπτώσεως (άρθρο 33). Θεσπίσθηκε επίσης η δυνατότητα επικοινωνίας και αμέσων αιτημάτων πληροφόρησης μεταξύ των Αρχών των διαφόρων Συμβαλλομένων Κρατών, οι οποίες καλούνται να λάβουν μέτρα (άρθρα 34-37) καθώς και η δυνατότητα συνάψεως συμφωνιών μεταξύ τους προκειμένου να διευκολυνθεί η συνεργασία αυτή.

Το **άρθρο 29** θεσπίζει υποχρέωση των Συμβαλλομένων Κρατών να ορίσουν Κεντρική Αρχή.

Το **άρθρο 30** καθιερώνει γενική υποχρέωση συνεργασίας μεταξύ των Κεντρικών Αρχών.

Το **άρθρο 31** αναφέρεται σε ενέργειες στις οποίες προβαίνει η Κεντρική Αρχή είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή δημοσίων Αρχών ή άλλων οργανισμών. Σκοπίμως αποφεύχθηκε ο προσδιορισμός αυτών των «άλλων οργανισμών».

Το **άρθρο 32** ορίζει ότι μπορεί η Κεντρική Αρχή ή άλλη αρμόδια Αρχή Συμβαλλομένου Κράτους με το οποίο το παιδί έχει στενό δεσμό, να ζητήσει από την Κεντρική Αρχή του Συμβαλλομένου Κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού, έκθεση σχετικά με την κατάσταση του παιδιού ή τη λήψη μέτρων προστασίας. Πρόκειται για μια κατά κάποιον τρόπο περιορισμένη εκδοχή του άρθρου 9.

Το **άρθρο 33** καθιερώνει τη μόνη υποχρεωτική διαβούλευση που προβλέπεται στη Σύμβαση (βλ. και άρθρο 23 παρ. 2 στ').

Μία Αρχή, που έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 5-10, μελετά την τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμελείας του με *kafala* ή ανάλογο θεσμό και αν αυτή η τοποθέτηση ή η ανάληψη επιμελείας πρόκειται να λάβει χώρα σε άλλο Συμβαλλόμενο Κράτος, διαβουλεύεται προηγουμένως με την Κεντρική Αρχή ή άλλη αρμόδια Αρχή αυτού του τελευταίου Κράτους.

Παρ'ότι δεν ορίζεται ρητά στο κείμενο, είναι σαφές ότι ως Αρχές θεωρούνται μόνον οι δημόσιες Αρχές. Αποκλείονται άλλες ενώσεις και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

Το **άρθρο 34** ορίζει ότι οι αρμόδιες κατά τη Σύμβαση Αρχές μπορούν, όταν πρόκειται να ληφθεί μέτρο προστασίας, να ζητήσουν από κάθε Αρχή άλλου Συμβαλλομένου Κράτους, χρήσιμες για την προστασία του παιδιού πληροφορίες που ενδεχομένως έχει (παράγραφος 1).

Η παράγραφος 2 παρέχει τη δυνατότητα σε Συμβαλλόμενα Κράτη να δηλώσουν ότι οι κατά την παράγραφο 1 αιτήσεις θα διαβιβάζονται στις Αρχές του μόνο μέσω της Κεντρικής του Αρχής.

Το **άρθρο 36** ορίζει ότι σε περίπτωση που το παιδί για το οποίο ελήφθησαν ή πρόκειται να ληφθούν από Αρχές Συμβαλλομένου Κράτους μέτρα προστασίας, είναι σε σοβαρό κίνδυνο και αλλάζει διαμονή ή βρίσκεται σε άλλο Κράτος, οι Αρχές του πρώτου Κράτους ενημερώνουν σχετικά τις Αρχές του δεύτερου.

Το **άρθρο 37** ορίζει ότι δεν επιτρέπεται να ζητηθούν ή να διαβιβασθούν πληροφορίες σχετικά με το παιδί αν αυτό θα έθετε σε κίνδυνο το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού ή θα απειλούσε σοβαρά την ελευθερία ή τη ζωή μέλους της οικογένειάς του.

Το **άρθρο 38** αναφέρεται στην ανάληψη των δαπανών από μέρους των Κεντρικών και των άλλων Δημοσίων Αρχών των Συμβαλλομένων Κρατών και στην ενδεχόμενη κατανομή αυτών μεταξύ τους.

Το **άρθρο 39** ορίζει ότι επιτρέπεται η σύναψη συμφωνιών μεταξύ των Συμβαλλομένων Κρατών για τη διευκόλυνση της εφαρμογής του Κεφαλαίου V περί συνεργασίας στις μεταξύ τους σχέσεις.

Το **Κεφάλαιο VI** τιτλοφορείται «Γενικές διατάξεις» και περιλαμβάνει τα άρθρα 40 έως και 56.

Το **άρθρο 40** ορίζει ότι οι Αρχές του Συμβαλλομένου Κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού ή του Συμβαλλομένου Κράτους στο οποίο έχει ληφθεί μέτρο προστασίας, δύνανται (και δεν υποχρεούνται) να χορηγήσουν, κατόπιν σχετικής αιτήσεως, στον έχοντα τη γονική ευθύνη ή στον επιφορτισμένο με την προστασία του παιδιού ή της περιουσίας του, πιστοποιητικό που θα αποδεικνύει την ιδιότητά του και τις εξουσίες του.

Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος ορίζει τις αρμόδιες για την έκδοση του πιστοποιητικού Αρχές (παράγραφος 3). Αυτές κατά κανόνα θα είναι διαφορετικές από εκείνες που αποφάσισαν τη λήψη μέτρων προστασίας.

Το **άρθρο 41** αναφέρεται στην προστασία προσωπικών δεδομένων, στόχο κοινό στα σύγχρονα κράτη, και ορίζει ότι τα προσωπικά δεδομένα που συλλέγονται ή διαβιβάζονται σύμφωνα με τη Σύμβαση, μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για τους σκοπούς για τους οποίους συνελέγησαν ή διαβιβάστηκαν.

Το **άρθρο 42** αναφέρεται στο απόρρητο των πληροφοριών και ορίζει ότι εξασφαλίζεται αυτό σύμφωνα με το δίκαιο του Κράτους των Αρχών στις οποίες διαβιβάζονται πληροφορίες.

Το **άρθρο 43** ορίζει ότι δεν απαιτείται επικύρωση ή άλλη ανάλογη διαδικασία για τα έγγραφα που διαβιβάζονται ή χορηγούνται κατ'εφαρμογή της Συμβάσεως.

Το **άρθρο 44** ορίζει ότι κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να ορίσει τις Αρχές στις οποίες πρέπει να απευθύνονται τα αιτήματα που προβλέπονται στα άρθρα 8, 9 και 33 της Συμβάσεως. Ο ορισμός αυτών των Αρχών είναι προαιρετικός.

Το **άρθρο 45** ορίζει σε ποιους πρέπει να γνωστοποιούνται οι δηλώσεις που γίνονται κατ'εφαρμογή της Συμβάσεως. Όπως αναφέρεται και στην έκθεση *Lagarde*, το άρθρο αυτό δείχνει ότι κατανέμονται οι σχετικές αρμοδιότητες μεταξύ του Μονίμου Γραφείου της Συνδιασκέψεως της Χάγης και του Θεματοφύλακα της Συμβάσεως.

Τα **άρθρα 46-49** περιλαμβάνουν κανόνες αναφορικά με την εφαρμογή της Συμβάσεως στα Κράτη των οποίων τα νομικά συστήματα δεν είναι ενοποιημένα. Το **άρθρο 46** αφορά μόνο στις περιπτώσεις συγκρούσεως δικαίων στο εσωτερικό των Συμβαλλομένων Κρατών, τα **άρθρα 47 και 48** αναφέρονται στην εφαρμογή της Συμβάσεως σε Κράτη στα οποία ισχύουν κανόνες διατοπικού δικαίου και το **άρθρο 49**, αντίστοιχα, στα Κράτη στα οποία ισχύουν κανόνες διαπροσωπικού δικαίου.

Τα **άρθρα 50-52** ρυθμίζουν συγκρούσεις που ενδεχομένως ανακύψουν λόγω συνυπάρξεως της Συμβάσεως αυτής με άλλες παλαιότερες και ρητά οριζόμενες Συμβάσεις ή άλλες μη προσδιοριζόμενες Συμβάσεις.

Το **άρθρο 53** αναφέρεται στη χρονική εφαρμογή της Συμβάσεως και ορίζει αφενός ότι εφαρμόζεται αυτή μόνο για μέτρα που λαμβάνονται σε Κράτος μετά την έναρξη ισχύος της Συμβάσεως στο Κράτος αυτό, αφετέρου ότι εφαρμόζεται αυτή

στην αναγνώριση και εκτέλεση των μέτρων που λαμβάνονται μετά την έναρξη ισχύος της, στις σχέσεις μεταξύ του Κράτους στο οποίο τα μέτρα ελήφθησαν και του Κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως.

Το **άρθρο 54** αναφέρεται στη γλώσσα αλληλογραφίας μεταξύ των Αρχών.

Το **άρθρο 55** αναφέρεται στις επιφυλάξεις που μπορεί να προβάλει ένα Συμβαλλόμενο Κράτος αναφορικά με περιουσιακά στοιχεία του παιδιού που βρίσκονται στο έδαφός του.

Το **άρθρο 56** καθιερώνει περιοδική σύγκληση από τον Γενικό Γραμματέα της Συνδιασκέψεως της Χάγης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου Ειδικής Επιτροπής για την εξέταση της πρακτικής λειτουργίας της Συμβάσεως.

Το **Κεφάλαιο VII** τιτλοφορείται «Τελικές Διατάξεις» και περιλαμβάνει τα άρθρα 57 έως και 63.

Τα άρθρα αυτά αποτελούν αντιγραφή διατάξεων προηγουμένων Συμβάσεων της Συνδιασκέψεως της Χάγης. Αφορούν στην υπογραφή, επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση της Συμβάσεως (**άρθρο 57**), στην προσχώρηση άλλων Κρατών στη Σύμβαση (**άρθρο 58**), στη δυνατότητα για κράτη που έχουν δύο ή περισσότερες εδαφικές ενότητες στις οποίες εφαρμόζονται διαφορετικά δικαιικά συστήματα να δηλώσουν τις εδαφικές ενότητες στις οποίες θα εφαρμόζεται η Σύμβαση (**άρθρο 59**), στις επιφυλάξεις που μπορεί κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος να διατυπώσει και να ανακαλέσει (**άρθρο 60**), στην έναρξη ισχύος της Συμβάσεως (**άρθρο 61**), στην καταγγελία της (**άρθρο 62**) και τέλος στις γνωστοποιήσεις που ο Θεματοφύλακας της Συμβάσεως θα πρέπει να κάνει στα Κράτη Μέλη της Συνδιασκέψεως της Χάγης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου και στα Κράτη που θα προσχωρήσουν στη Σύμβαση (**άρθρο 63**).

Με το **άρθρο Δεύτερο** του κυρωτικού νόμου ορίζεται ότι για τη χώρα μας αρμόδια Κεντρική Αρχή είναι το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Το ίδιο άρθρο προβλέπει ότι ως Αρχές αρμόδιες για την έκδοση πιστοποιητικού, το οποίο μπορεί να χορηγηθεί στον έχοντα τη γονική ευθύνη ή κάθε πρόσωπο επιφορτισμένο με την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, που θα αποδεικνύει την ιδιότητά του και τις εξουσίες που του έχουν απονεμηθεί, ορίζονται οι Γραμματείες των Δικαστηρίων που έχουν λάβει τα σχετικά μέτρα προστασίας.

Με την πεποίθηση ότι οι διατάξεις της Συμβάσεως ρυθμίζουν επωφελώς τα της γονικής ευθύνης και των μέτρων προστασίας των παιδιών, υποβάλλουμε το παρόν σχέδιο νόμου στην κρίση της Βουλής και παρακαλούμε για την ψήφισή του.